

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 24. febrúar 2023, 1.–4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um fæðingar- og foreldraorlof, nr. 144/2020, (fjölburaforeldrar og veikindi á meðgöngu). FRN25010084
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Félags- og vinnumarkaðsráðuneytið.
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	15. janúar 2025.

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni.

Í stefnuýfirlýsingu ríkisstjórnar Samfylkingar, Viðreisnar og Flokks fólksins frá 21. desember 2024 kemur meðal annars fram að ríkisstjórnin hyggist gera breytingar á fæðingarorlofskerfinu til að styrkja afkomuöryggi fjölskyldna, svo sem í tengslum við fjölbura-fæðingar og veikindi á meðgöngu.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Að bæta rétt fjölburaforeldra og foreldra sem veikjast á meðgöngu til fæðingarorlofs.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Tilefni þykir til að bæta enn frekar hag þess hóps sem frumvarpinu er ætlað að ná til.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki.

Meginmarkmið í tengslum við málefnasviði 29 er meðal annars að aðbúnaður og réttindi barna séu ávallt í fyrirrúmi og að byggt verði upp samfélag þar sem fjölskyldur og börn eru hjartað í kerfinu. Í því sambandi er gert ráð fyrir að stutt sé við foreldra með öflugum fæðingarorlofskerfi.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda.

Stefnt er að því að styrkja enn frekar fæðingarorlofskerfið á Íslandi, skapa fjölskylduvænni vinnumarkað og stuðla að betra jafnvægi milli atvinnu og fjölskyldulífs.

C. Leiðir

1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það?

Réttur fjölburaforeldra og foreldra sem veikjast á meðgöngu yrði óbreyttur.

2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið.

Þar sem kveðið er á um rétt foreldra til fæðingarorlofs í lögum þykir ekki unnt að ná fram þeim breytingum á rétti foreldra til fæðingarorlofs með öðrum hætti en með lagabreytingum og önnur úrræði hafa því ekki metin.

3. Mögulegar leiðir við lagasetningu.

Gera þarf breytingar á lögum nr. 144/2020, um fæðingar- og foreldraorlof.

D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?

1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni.

Gert er ráð fyrir að í frumvarpinu verði lagt til að réttur til fæðingarorlofs, sem og réttur til fæðingarstyrks, vegna fjölbura-fæðinga verði aukinn þannig að foreldrar eigi sameiginlegan rétt á lengingu fæðingarorlofs um sex mánuði fyrir hvert barn umfram eitt sem fæðist lifandi. Einnig

er gert ráð fyrir að lagt verði til að foreldrar sem frumættleiða eða taka í varanlegt fóstur fleiri börn en eitt á sama tíma eigi sameiginlegan rétt á lengingu fæðingarorlofs eða greiðslu fæðingarstyrks um sex mánuði fyrir hvert barn umfram eitt. Þá er gert ráð fyrir að lagt verði til að heimilt verði að lengja fæðingarorlof foreldris sem fætt hefur barn um allt að tvo mánuði vegna alvarlegra veikinda foreldrisins í tengslum við meðgönguna, enda verði veikindin rakin til meðgöngunnar og foreldrið hafi af þeim völdum verið ófært um að annast barn sitt í fæðingarorlofi. 2. Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott. Fyrirhugaðar eru breytingar á 15., 18., 34., og 35. gr. laga um fæðingar- og foreldraorlof.
E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar 1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga? Nei 2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu? Nei 3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til? Nei
F. Samráð 1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar? Efni frumvarpsins á við um foreldra barna sem fæðast, eru ættleidd eða tekin í varanlegt fóstur eftir gildistöku laganna, verði frumvarpið að lögum. 2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta? Nei 3. Samráð sem þegar hefur farið fram. Samráð hefur ekki farið fram en vísað er til umræddra breytinga í stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar. 4. Fyrirhugað samráð. Gert er ráð fyrir að drög að frumvarpi verði birt í samráðsgátt stjórnvalda. Þá er gert ráð fyrir að málið verði kynnt öðrum ráðuneytum.
G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er 1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal. Samtals eru áætluð fjárhagsáhrif á ríkissjóð vegna þessa frumvarps aukin útgjöld um 115 til 162 m.kr.
H. Næstu skref, innleiðing 1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina? Nei 2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Ekki liggur fyrir hvenær gert verður ráð fyrir að frumvarpið taki gildi. Ekki er gert ráð fyrir að Vinnumálastofnun eða hagsmunaaðilar þurfi langan tíma til undirbúnings og aðlögunar. 3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Á ekki við. 4. Mælikvarðar á árangur og útkomu.

Á ekki við. 5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Nei.
I. Annað
J. Fylgiskjöl
- Mat á áhrifum lagasetningar – Frummat, sbr. eyðublað. - Önnur fylgiskjöl eftir atvikum.